

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Коломийський навчально-науковий інститут
Кафедра педагогіки і психології

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до підготовки і проведення

**АТЕСТАЦІЇ (ФАХОВИЙ ЕКЗАМЕН З ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ
ДИСЦИПЛІН ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ)**

Освітній рівень «Бакалавр»

галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
спеціальність	013 Початкова освіта

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 3 від 26.09. 2019 р.

I. ЦІЛІ, МЕТА І ЗАВДАННЯ ФАХОВОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ

Фаховий екзамен з фундаментальних дисциплін початкової освіти є одним із основних видів підсумкової державної атестації випускників освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 013 «Початкова освіта».

Головним завданням фахового екзамену є перевірка якості професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи, виявлення відповідності підготовки здобувачів вищої освіти до вимог освітньо-професійної програми.

Екзамен є свідченням фаховості випускника, його готовності брати участь у вихованні, навчанні та розвитку молодших школярів, у пошуках найбільш результативних та ефективних форм і методів освітньої діяльності.

Програма фахового екзамену покликана перевірити знання випускників з фундаментальних дисциплін дає змогу виявити педагогічне мислення, творчий підхід майбутніх вчителів початкової школи до розв'язання проблем освіти, виховання та розвитку молодших школярів.

Державна атестація надає можливість перевірити рівень сформованості в майбутніх учителів початкових класів загальних та спеціальних компетентностей, визначених законодавчими та основними нормативними документами, що регламентують діяльність початкової школи.

Державний екзамен надає можливість перевірити у здобувачів вищої освіти базові теоретичні знання з фундаментальних дисциплін, винесених на державну атестацію; сутність педагогічних категорій, традиційні й інноваційні форми організації, методи та засоби освіти учнів початкової школи, умови дотримання Державного стандарту початкової освіти.

Крім того державна атестація здобувачів вищої освіти спрямована на перевірку сформованості умінь застосовувати теоретичні знання під час навчання молодших школярів початкової ланки навчання; володіти методами і формами організації освітнього процесу початкової школи; сприяти самовдосконаленню, саморозвитку, творчості учнів; вивчати, узагальнювати та використовувати передовий педагогічний досвід вчителів початкової школи; аргументувати вибір методів, принципів, форм організації процесу виховання і навчання.

II. ВИМОГИ ДО ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ АТЕСТАЦІЇ

2.1. Підготовка до екзамену

Організаційна підготовка до фахового екзамену проводиться згідно з розпорядженням ректора університету. Методичне забезпечення екзамену здійснюється кафедрою педагогіки і психології за заздалегідь розробленим планом.

Для підготовки і складання екзамену виділяється не менше п'яти навчальних днів, протягом яких здійснюється проведення групових та індивідуальних консультацій.

2.2. Формування Екзаменаційних комісій (ЕК)

Фаховий екзамен проводиться Екзаменаційною комісією, яка формується щорічно з числа професорсько-викладацького складу кафедри педагогіки і психології на чолі з головою – кваліфікованим фахівцем в

педагогіки. Персональний склад комісії затверджується ректором університету не пізніше як за місяць до початку фахового екзамену. Голова Екзаменаційної комісії затверджується ректором університету за узгодженням з директором інституту та навчально-методичним відділом.

2.3. Перелік документів щодо проведення державної атестації

В Екзаменаційну комісію до початку фахового екзамену подаються такі документи:

- наказ ректора (директора Коломийського навчально-наукового інституту) про допуск студентів до державної атестації;
- довідка про виконання студентами навчального плану й отримання ними оцінки з навчальних дисциплін, курсових робіт тощо.

Для оформлення протоколів Екзаменаційної комісії призначається секретар.

2.4. Розклад проведення екзамену та формування складу екзаменаційних студентських груп

Розклад екзамену складається випусковою кафедрою разом з навчально-методичним відділом університету, затверджується проректором з навчальної та науково-педагогічної роботи і доводиться до відома всіх учасників державної атестації не пізніше як за місяць до його початку.

Списки навчальних груп складаються адміністрацією відповідно до затвердженого розкладу. Для складання екзамену спеціально виділяються і закріплюються за ЕК постійні аудиторії.

2.5. Проведення консультацій та оглядових лекцій для студентів

Під час підготовки до іспитів значну роль відіграють оглядові лекції та консультації. Консультації носять установчий характер, тому вони проводяться для потоку студентів на самому початку тритижневого терміну, виділеного для підготовки й складання державного екзамену. Їх можна проводити ще до закінчення читання оглядових лекцій.

На консультації пропонуються методичні рекомендації з організації самостійної роботи в період підготовки до екзамену.

На консультації викладач надає інформацію про принципи групування питань в екзаменаційних білетах; місце (аудиторії), час та порядок проведення іспиту; режим роботи в дні підготовки до іспиту; методичні вказівки до підготовки і проведення фахового екзамену.

Консультація має на меті надати студентам допомогу у вивченні найбільш складних питань з фундаментальних дисциплін. Ця консультація проводиться напередодні іспиту для окремої групи студентів.

Викладач рекомендує студентам заздалегідь сформулювати питання, на які вони бажають отримати додаткові пояснення. Доцільно також на консультації здійснювати аналіз найбільш поширених помилок, які допускаються студенти під час відповідей на запитання білетів до державного екзамену.

Консультацію може бути проведена у формі «круглого столу» за участю викладачів, які входять до складу Екзаменаційної комісії.

2.6. Підготовка та характер екзаменаційних білетів

Екзамен проводиться за білетами, складеними відповідно до програми

фахового екзамену з фундаментальних дисциплін. Кожний білет складається з чотирьох питань, що надають змогу перевірити знання студентів з означених дисциплін.

Білету затверджуються на засіданні випускової кафедри, науково-методичною радою, директором інституту.

III. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ ЕКЗАМЕНУ

3.1. Умови проведення фахового екзамену

До екзамену допускаються студенти, які закінчили вивчення всіх теоретичних дисциплін, склали всі заліки й іспити згідно з навчальним планом бакалавра галузь знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 013 Початкова освіта.

Фаховий екзамен проводиться усно у формі відповідей на питання білета. У процесі підготовки відповідей студент може користуватися підручниками та типовими освітніми програмами для початкової школи, основними державними документами, що регулюють навчання та виховання молодших школярів.

Державний іспит проводиться на відкритому засіданні комісії за наявності не менше трьох її членів; на засіданні комісії можуть бути присутні представники адміністрації інституту.

Тривалість фахового державного іспиту за фахом одного студента – не більше 30 хвилин. Тривалість засідання Екзаменаційної комісії не повинна перевищувати шести годин на день.

3.2. Методичні поради студенту з підготовки відповідей на питання екзаменаційного білета

Отримавши екзаменаційний білет, студент знайомиться із змістом питань, визначає місце кожного з них у загальній структурі фахової підготовки.

Визначивши логіку відповіді на питання, потрібно скласти розгорнутий план відповіді у формі окремих тез, враховуючи при цьому зміст відповідних першоджерел та новітніх положень змісту початкової освіти. Важливо також визначити категоріальний апарат, на основі якого буде розглядатися зміст питання.

3.3. Про форму проведення фахового екзамену

До початку іспиту група студентів, які складають його за розкладом у цей день, запрошується в аудиторію, де відбувається засідання ЕК.

Голова комісії вітає студентів з початком екзамену, знайомить їх зі складом ЕК і коротко пояснює порядок її роботи.

Враховуючи режим роботи комісії, до іспиту запрошуються одночасно не більше 5-ти студентів. Кожному з них для підготовки відповідей виділяють окремих стіл. Необхідні записи студент робить на стандартних аркушах, що видаються комісією. Кульмінаційна частина іспиту – заслуховування комісією відповідей студента. Члени комісії, з дозволу голови ЕК, мають право ставити уточнюючі й додаткові запитання. Методично доцільно ставити їх після відповідей студента на всі питання екзаменаційного білета.

Додаткові запитання члени комісії ставлять на екзамені за таких

обставин:

- відповідь студента не достатньо повна, позбавлена логічності й визначеності;
- у відповіді допущені суттєві помилки;
- виникають сумніви в оцінці знань студента.

Уточнюючі й додаткові запитання мають бути чітко сформульовані. Члени комісії мають підтримувати на іспиті невимушену, доброзичливу обстановку, яка сприятиме спокійній підготовці студентів до відповідей.

Разом з тим важливо органічно поєднувати на державному іспиті високу вимогливість і об'єктивність в оцінках, індивідуальний підхід до студентів у визначенні рівня їх знань з предметів, винесених на державну атестацію.

3.4. Єдині критерії екзаменаційних оцінок і методика оцінки результатів фахового екзамену.

До критеріїв оцінювання, що визначають підготовку студента належать:

- особливості засвоєння знань (обсяг, змістовність, правильність, точність, ґрунтовність);
- якість відповіді студента (рівень осмислення, аргументації, аналізу, логічність, послідовність, самостійність, виразність мовлення);
- структура сформульованої відповіді (теоретичний, методичний і практичний рівень, їх науковість, грамотність, доцільність та прогностична ефективність практичного матеріалу).

Оцінка «відмінно» ставиться, якщо:

- студент володіє навчальним матеріалом програми на високому рівні; логічно, послідовно, аргументовано відповідає, цитує різноманітні джерела; визначає свою позицію у розкритті проблеми; виявляє практичну, прогностичну значущість педагогічної теорії, історичного досвіду і можливості їх використання для вирішення сучасних практичних проблем початкової освіти.

Оцінка «добре»:

- студент знає навчальний матеріал у межах програми; розкриває різні підходи до розглянутих проблем; у відповіді акцентує увагу на обов'язкову літературу; використовує відповідні приклади з педагогічної практики, а також з першоджерел, періодичних видань; рівень відповіді студента достатньо високий та середній, допускаються деякі неточності і помилки.

Оцінка «задовільно»:

- студент володіє знаннями навчального матеріалу у межах програми на основі одного з підходів до проблеми; відсутня особиста оцінка можливості практичного використання теорії, історичного спадку у вирішенні сучасних педагогічних проблем; відсутні знання першоджерел, матеріалів періодичних видань, зате відома обов'язкова література; відповідає на питання з помилками, на низькому рівні.

Оцінка «незадовільно»:

- відповідь поверхова, без аргументації; студент засвоїв менше, ніж половину навчального матеріалу, виявляє нерозуміння теоретичних положень та невміння застосувати їх на практиці.

Критерії оцінювання за кредитно-модульною системою

A (90-100) Студент має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.

B (80-89) Студент має повні, глибокі знання, здатний застосовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення. Вміє аргументовано використовувати отримані знання в різних ситуаціях, самостійно знаходити інформацію, ставити і розв'язувати наукові проблеми.

C (70-79) Студент добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує основні положення із самостійною і правильною аргументацією.

D (60-69) Студент вміє застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом дає логічні відповіді, однак допускає при цьому неточності.

E (50-59) Студент виявляє знання і розуміння основних положень теоретичного матеріалу. Дає правильні, але недостатньо осмислені відповіді. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, наводити власні приклади на підтвердження власних думок.

3.5. Оформлення результатів фахового екзамену

Рішення щодо оцінки знань студента приймається Екзаменаційною комісією на закритому засіданні відкритим голосуванням простою більшістю голосів членів комісії, які брали участь у засіданні. За умов рівності кількості голосів вирішальним є голос голови.

Результати фахового екзамену визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Протоколи засідання Екзаменаційної комісії, залікові книжки з проставленими в них оцінками підписуються головою і членами комісії.

IV. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ФАХОВОГО ЕКЗАМЕНУ

4.1. Методика аналізу та оголошення результатів фахового екзамену

Результати фахового екзамену оголошуються студентам у день його проведення після оформлення протоколів Екзаменаційної комісії. При цьому дається загальна оцінка відповідей студентів, відзначаються найбільш яскраві з них, характеризується рівень фахової підготовки студентів.

4.2. Звіт про результати екзамену

Після закінчення роботи Екзаменаційної комісії її голова складає звіт. Підсумки фахового екзамену обговорюються на засіданнях кафедри та вченої ради інституту.